

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Wat oriëntatiepunten voor de straftoemeting zeggen over criminaliteit in Curaçao en Nederland

Wingerden, S.G.C. van

Citation

Wingerden, S. G. C. van. (2022). Wat oriëntatiepunten voor de straftoemeting zeggen over criminaliteit in Curaçao en Nederland. *Proces: Tijdschrift Voor Strafrechtspleging*, 101(5/6), 344-346.
doi:10.5553/PROCES/016500762022101005011

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3503725>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

PS VAN EEN REDACTEUR

Wat oriëntatiepunten voor de straftoemeting zeggen over criminaliteit in Curaçao en Nederland

*Sigrid van Wingerden**

Curaçao. Als u er geweest bent, hebt u waarschijnlijk een lekker restaurantje aan de kust uitgezocht om te dineren. Bij uw keuze voor een restaurant hebt u vast naar de menukaart gekeken. Uit de menukaart blijkt immers gelijk wat voor restaurant het is: op basis van de gerechten en de prijzen op de kaart kunt u zien of het past bij wat u voor die avond in gedachten had. Een menukaart zegt u wat voor soort restaurant het is. Andersom zegt het ook wat over het publiek dat in die buurt op zoek is naar een restaurant: Menukaarten passen zich aan aan de markt. Is er veel publiek dat voor de snelle hap gaat, dan zullen er meer restaurants zijn die dat aanbieden. Zijn er meer mensen op zoek naar een plek om uitgebreid te dineren, dan zullen er meer restaurants zijn die dat mogelijk maken. Analooq aan Churchill, die meende aan de gevangenissen te kunnen zien in welke maatschappij hij is, kun je zeggen: ‘Toon mij uw menukaart, dan zal ik zeggen wie uw klanten zijn.’

Dit gaat in zekere zin ook op voor de ‘menukaart’ die strafrechters kunnen raadplegen als zij een straf moeten toemeten. Bij de straftoemeting hebben rechters veel vrijheid om een sanctie te kiezen. Binnen de wettelijke kaders is er keuze uit een hoofdstraf, bijkomende straf of maatregel, onvoorwaardelijk of (deels) voorwaardelijk, met of zonder bijzondere voorwaarden, los of in combinatie met andere sanctietypen. Kortom: het sanctiearsenaal van de rechter is als een buffet waar hij uit moet kiezen en waarmee hij maatwerk kan leveren. Een ‘menukaart’ die aangeeft wat populaire keuzes zijn onder andere klanten met vergelijkbare trek, helpt rechters om de rechtseenheid en -zekerheid van de straftoemeting te versterken.

Dergelijke oriëntatiepunten voor de straftoemeting worden in Nederland sinds 1998 voor veelvoorkomende criminaliteit gepubliceerd door het Landelijk Overleg Vakinhoud Strafrecht.¹ Zij worden met enige regelmaat geüpdatet. Sinds 2019 publiceert het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba dergelijke oriëntatiepunten voor de straftoemeting ook.² Net als in Nederland vormen de oriëntatiepunten een vertrekpunt voor de rechter bij de straftoemeting, maar zijn zij niet bindend. Wat zeggen de oriëntatiepunten nu over de criminaliteit in beide landen?

* Dr. mr. Sigrid van Wingerden is universitair hoofddocent bij het Instituut voor Strafrecht en Criminologie van de Universiteit Leiden en tevens voorzitter van de redactie van *PROCES*.

1 www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/Oriëntatiepunten-en-afspraken-LOVS.pdf.

2 [www.gemhofvanjustitie.org/uploads/files/Oriëntatiepunten%20Straftoemeting%20Gemeenschappelijk%20Hof%20van%20Justitie%20publicatie%20november%202019\(1\).pdf](http://www.gemhofvanjustitie.org/uploads/files/Oriëntatiepunten%20Straftoemeting%20Gemeenschappelijk%20Hof%20van%20Justitie%20publicatie%20november%202019(1).pdf).

Beide landen hebben oriëntatiepunten opgesteld voor veelvoorkomende delicten. De lijsten vertonen voor een groot deel overlap voor wat betreft het type delicten dat erop voorkomt, zoals diefstal met geweld, zedendelicten, het veroorzaken van een verkeersongeval met letsel of de dood tot gevolg, vuurwapenbezit en drugsbezit en -handel. Soms zijn de hoogten van de oriëntatiepunten vergelijkbaar, zoals bij het veroorzaken van een verkeersongeval met letsel of dodelijke afloop. Bij de meeste oriëntatiepunten zijn er echter grote verschillen tussen Curaçao en Nederland. In de Nederlandse oriëntatiepunten staat op tasjesroof bijvoorbeeld 3 maanden onvoorwaardelijke gevangenisstraf. In Curaçao is dat 2 jaar. Voor het dragen van een pistool in de openbare ruimte geldt in Nederland een oriëntatiepunt van 8 maanden. In Curaçao is dat 21 tot 24 maanden (waarvan 6 voorwaardelijk). De oriëntatiepunten lijken in Curaçao dus hoger te liggen dan in Nederland. Hoewel veel delictstypen op beide lijsten voorkomen, zijn er ook delicten die wel op de lijst van Nederland maar niet op die van Curaçao voorkomen. De Nederlandse lijst is ook veel langer. Nederland heeft bijvoorbeeld ook oriëntatiepunten voor onwettig verblijf, meeneed, bezit van een vals paspoort, skimmen, kinderporno, jeugdprostitutie, mensenhandel in geval van seksuele uitbuiting, belediging, winkeldiefstal, diefstal van vervoermiddelen, inbraak, ram- en plofkraak, rijden onder invloed en fraude.

Er is echter ook een aantal delicten die wel op de Curaçaose maar niet op de Nederlandse lijst voorkomen: moord en (gekwalficeerde) doodslag, poging doodslag, mensensmokkel en opzet witwassen. Voor moord is het oriëntatiepunt 18 jaar, voor doodslag 10 tot 12 jaar en voor gekwalficeerde doodslag 16 jaar. Voor een poging doodslag bedraagt het oriëntatiepunt, afhankelijk van het wapengebruik en het letsel, tussen de 3 en 10 jaar. Voor mensensmokkel staat 10 tot 12 maanden gevangenisstraf op de lijst.

In Nederland bestaan er geen oriëntatiepunten voor moord en doodslag. De oriëntatiepunten omvatten immers alleen maar veelvoorkomende delicten, en moord en doodslag vallen daar (gelukkig) niet onder: in Nederland kwamen de afgelopen jaren zo'n 120 personen per jaar door moord en doodslag om het leven.³ Er waren in 2020 65 strafzaken waarin een (poging) moord of doodslag door de rechter werd afgedaan.⁴

Zijn moord en doodslag in Curaçao dan wel veelvoorkomende delicten? Het aantal mensen dat door moord of doodslag om het leven is gekomen, zigzagde de afgelopen jaren tussen de 19 en 27. Volgens de krant kende 2020 een historisch laag aantal van 13.⁵ Dat klinkt niet veel, maar op een populatie van iets meer dan 150.000 inwoners is de moordratio hoog: als Nederland net zoveel moorden per 100.000 inwoners zou hebben, zouden er bij ons jaarlijks geen 120 maar ruim 3000 slachtoffers vallen. Moord en doodslag komen in Curaçao dus inderdaad relatief veel voor.

3 www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2021/39/minder-moorden-in-2020-wel-meer-jongeren-vermoord.

4 Criminaliteit & Rechsthandhaving 2021.

5 <https://antilliaansdagblad.com/nieuws-menu/22923-crime-neemt-af>.

Sigrid van Wingerden

De ‘menukaart’ van de oriëntatiepunten voor de straftoemeting houden ons zo een spiegel voor over de aard van de criminaliteit op Curaçao. Wellicht denkt u daar nog eens aan de volgende keer dat u in Willemstad een restaurantje uitzoekt.